Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ—МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 264 (3264) | 1940 оной ноябриин 14, четверг | СЭН 10 МҮНГЭ

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Бурят-Монголой АССР-эй габьяата артистын нэрэээргые олгохо тухай

Сценическэ мастерствогой үндэр дээдэ культурые шудалһанайнь түлөө, Бурят-Монголой АССР-эй габьяата артистын нэрэээргые **КОНСОН Павел Исааковичта** олгохо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОЕВ.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. ИЛЬИЧЕВ.

Улан-Удэ.
1940 он, ноябриин 13

Колхозуудта олзо хубаарилгын урда тээ

11 жэлэй урда тээ «Агууехэ хубилалтануудай жэл» гэжэ статья соогоо нүхэр Сталин иигэжэ бэшээ һэн:

«Манай залуу томо социалистическэ газартаряалан (колхозно ба совхозно) ерээдүйдэ агууехэ хэрэг туйлаха, ургалтын гайхамшагуудые харуулха байһань элитэ бэшэ аал?»

Энэ үе соо колхозууд болбол нүхэр Сталинай уридшалан хараашые бүрин гүйсэдөөр баталан, угаа ехэ гайхамшагта замые үнгэрөө. Колхозууд болбол коммунистическэ партиин ба советскэ правительствын үдэр бүриин анхаралаар хүреэлэгдэн, социалистическэ гүрэнэй алибүхы дэмжэлгэнүүдые хэрэглэн, жэл бүри улам шэнэнүүд ба шэнэнүүд амжалтануудые туйлана, улам бүри культурна, ашагтай, товарна ажахы болон хүгжэнэ. Колхознигуудай материальна ба культурна байдалынь жэлһээ жэлдэ һайжарна. Парти ба правительство болбол колхозуудта, үдэр ерэхэ тудам улам бэхижэхынь, өөһэдынгөө зохёон байгуулхы хүдэлмэридэ амжалтануудые туйлахынь тулада бүхы аргабайдалнуудые олгоно. Нүхэр Сталин хэлээ һэн: колхознигуудһаа зүбхэн лэ нэгэ юумэ —үнэн сэхээр хүдэлмэрилхые, колхозно олзые ажалда хубаарилхые, колхозой зөөри гамнахые—эригдэнэ. Колхозуудые бэхижүүлгэ—бүхы колхознигуудай ажабайдалые саашадань һайжаруулгын гансахан лэ зүб замынь мүн болоно.

Хамтын артельнэ ажахые хүгжөөгты, тэрэнэй алибүхы ургалтые туйлагты, колхозно байгуулалтын хүсэнэй ба бэхиин үндэһэ һууринь бологшо газарые бүхы хэмжээгээрнь хэрэглэгты, тиихэдэ лэ орон соомнай талхан, мяхан, һүн, тоһон, овощь ба картофель, хүбэн ба бусад техническэ культуранууд бүри элбэг болохо, тиихэдэ лэ колхозно деревниин бүхы ажалшадай ажабайдалынь үшөө улам шанга шадалтай болохо байна гэжэ, парти ба правительство болбол колхознигуудһаа эринэ. Хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын ба худалдан абалгын политикадахи хубилалтанууд тухай, колхозуудта хамтын малажалые хүгжөөлгэ тухай ба бусад тогтоолнуудаараа парти ба правительство болбол колхозуудай саашанхи бадаралтада угаа ехэ шэнэ аргабайдалнуудые хангаа. Эдэ шиидхэбэринүүд хадаа артельнэ ажахые алибүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ колхознигуудай һонирхолые дээшэлүүлэн, тэдээниие зоригжуулна.

Нүхэр Сталинай заабаринууд тухай һанажа, парти ба правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, оломиллион колхознигууд ба колхозницонууд болбол колхозно полинууд дээрэ үнэн сэхээр ажаллана, артельнэ ажахын бүхы һалбаринуудай: тарьялан, малажал, садоводство, туһалбариин ажахын... хүгжэлтын түлөө оролдоно. Мүнөө, хүдөө ажахын жэлэй дүүрэжэ байха үедэ, үнэн сэхэ ажалынь—элбэг баян зөөри: колхозно үндэр олзо, ажалта үдэртэ үндэр түлөөһэ үгэхэ байһание колхозник бүхэн мэдэржэ байна.

Колхознигууд ба колхозницонууд болбол өөһэдынгөө хүдэлмэриин үрэнүүдые омогорхолтойгоор хаража, тэрэниие зүбөөр хубаарилгада бэлэдхэнэ. Жэлэй дүнгүүд эрхим һайн. Үндэр ургаса туйлагдаа. Оробһоной валова суглуулга 7 миллиард пудта дүтэлнэ. Үндэр, стахановска ургасые туйлаһан колхозуудай ба районуудай тоонь нилээд олошороо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Орджоникидзевскэ хизаар соо оробһото культурын 100 пудай ургаса суглуулһан миил 502 бригаданууд ба 811 звенонууд байһан юм. Харин, мүнөө жэлдэ гектарһаа 100 пуд ба дээшэ ургасые хоёр район бүхыдөө, 415 колхозууд, 870 бригаданууд ба 2372 звенонууд абаба. Днепропетровско областьһоо 3 район гектар бүриин, дунда зэргээр, 100 пуд ургаса үнгэрэгшэ жэлдэ хуряаһан байгаа һаа, мүнөө тиимэ 7 районуудтай байна. Эдэ районуудай арбаад колхозуудынь гектар бүриин 200-250 пуд ургаса абаа. Ростовско областиин 300 колхозууд, дунда зэргээр, гектар бүриһөө 100-һаа 151 пуд хүрэтэр оробһо хуряаба.

Энэ жэлдэ колхозууд болбол хэдэн зуугаад, мянгаад малажалай фермэнүүдые шэнээр эмхидхээ, малайгаа үүлтэрые һайжаруулна, тэрэнэй ашаг үгэлгые ехэдхэбэ. Эдэ бүгэдэ артельнэ колхоные нилээд дээшэлүүлээ.

Ажахын алибүхы талаараа хүгжэлтэ болбол колхозой олзые дээшэлүүлнэ, ажалта үдэрэй үнэ сэнгые үргэнэ. Орджоникидзевскэ хизаарай, Минераловодско районой Апанасенкын нэрэмжэтэ колхозой историһоо һургаал абахаар байна. Энэ колхозой валова олзонь 1935 ондо оройдоо 184 мянган түхэриг байһан юм, тиин мүнөө жэлдэ 900 мянган түхэригтэ хүрэбэ. Тус колхозой колхознигуудынь ажалта үдэр бүхэндөө мүнгөөр—4 түхэриг, тэрэшэлэн талха ба бусад продуктнуудые ехээр абаха болобо. Эдэ жэлнүүд соо энэ колхоз, өөһэдынгөө баян ажахын бүхы һалбаринуудые: тарьян ажалые, малажалые, садоводствые, виноградай ажахые нилээд урагшань дабшуулаа. Һаяхан энэ артелиин членүүд, өөрынгөө колхозой хүгжэлтын табан жэлэй план зохёобо. Энэ планай ёһоор, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ энэ үе соо 3 дахин ехэ болохо ба ажалта үдэрэйнь үнэ сэн 4 дахин шахуу ургаха болоно.

Энэ жэлдэ колхознигууд болбол хамтын үйлэдбэридэ бүри активнаар хабаадалсаа. Олон ажалта үдэр олоһон колхознигуудай тоо улам олошороо. Гэбэшье, артельнэ ажалһаа зайсахые хүсэдэг хүнүүд колхозуудта үшөө лэ бии. Колхознигууд болбол өөһэдынгөө олзые хубаарилхадаа, үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг колхознигуудай гаргашаар нэгэшье лодырьто олзо ашаг олгогдохогүйгөөр, тиимээр лэ хубаарилха ёһотой. Колхозник бүхэнэй ажалта үдэрые наряар бүридхэхэ шухала.

Колхознигууд болбол олзоёо хубаахадаа, «колхозно үмсэ тухайда, колхозой бүхэжэлгын тухайда ба артельнэ ажахын саашанхи хүгжэлтэ тухайда анхаралые түрүүшын һууринда табиха ёһотой». (Молотов). Хүдөө ажахын уставай эридэгэй ёһоор, колхоз бүхэндэ хубаагдашагүй фондые нэмээхэ, бусад хамтын фонднуудые байгуулха хэрэгтэй. Колхозойгоо хэлбэрилтэгүйгөөр урагшаа дабшахын ба үйлэдбэриин олоянзын һалбаринуудые хүгжөөхын тулада, эдэнэй үндэһэ һуури дээрэ артелиин членүүдэй шанга шадалта байдалай үшөө ехээр ургахын тулада, бүхы шухала зүйлнүүдые хэхэ хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хэдэн олон колхозууд суглууһан ургасала буруугаар хэрэглэһэн юм. Тэдэнэр, гүрэнэйгөө урдахи уялгануудые дүүргэмсээрээ бүхы оробһоёо, тэжээлэйгээ ехэнхи хубиие ажалта үдэртөө хубаажархиһан байгаа. Тиимэ колхозууд ямаршье страховой фонднуудгүй үлэһэн байна. Томо хамтын ажахы болбол хэрбээ өөртөө резерв запасгүй һаа, саашадаа зүбөөр хүгжэжэ шадахагүй байна.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет ба СССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол «Хуряалга ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ тухай» өөрынгөө шиидхэбэринүүдээр, иимэнүүд серьезно дутагдалнуудаа усадхахыень колхозуудта дурадхаһан байна. Колхозууд, энэ жэлэйгээ ургасаһаа үрһэнэй, эдеэ-хоолой ба тэжээлэй страховой фонднуудые байгуулха ёһотой. Энэ тогтоолые колхозууд бүгэдэ ехэ һайшаалаар угтаа. Гүрэнэйгөө урдахи уялгануудые дүүргэһэн хэдэн олон колхозууд болбол тиимэнүүд фонднуудые бүрин байгуулаа, тэдээндэ мүнөө ямаршье гэнэтын ушарал аймшагтай бэшэ.

Колхозууд болбол өөһэдынгөө олзо хубаалгада орохын тула, гүрэнэйгөө урдахи бүхы уялгануудые дары түргөөр гүйсэдхэхэ уялгатай.

Колхозуудта олзо хубаарилга—угаа шухала хэрэг мүн. Олзонуудаа зүбөөр ашаглалга—энэ хадаа колхозно үйлэдбэриин шэнэ дэбжэлтэдэ ба оломиллион колхознигуудай ажалые зүбөөр, социалистическээр түлэлгэдэ бата бэхи үндэһэ һууринь болоно. Нютагуудахи партийна ба советскэ организацинуудай уялгань—энэ зорилгые жэшээтэ һайнаар шиидхэлгэдэнь колхозуудта туһалха, нёднон жэлэй алдуунуудые дахин дабтахагүйнь тулада туһалалсаха байна.

Мүнөө манай колхозууд хүдөө ажахын баялиг жэлые түгэсхэжэ байна. Колхознигууд ба колхозницанууд болбол бүри элбэг дэлбэг продуктнуудые, улам шанга шадалтай, культурна ажабайдалые үгэхөөр байгаа өөһэдынгөө үглөөдэрые найдамтайгаар хүлеэнэд.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүх. В. М. Молотовай Берлиндэ ерэлгэ

БЕРЛИН, ноябриин 12. (ТАСС). Ноябриин 11 нэй үдэшэлэн, СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. Молотов, Германиин пограничная Малкиня станци дээгүүр үнгэрбэ, тэндэ нүхэр Молотовые Германиин правительствын түлөөлэгшэд: гадаада хэрэгүүдэй министерствын протокольно таһагай начальник Дернберг, Хэлхээ холбооной штабай начальник, Гитлерэй орологшо Гесс Штенгер ба флодой капитан Штефазиус гэгшэд угтаһан ба амаршалһан байна.

Ноябриин 12-ой үдэр берлинскэ сагаар 11 часта, нүх. В. М. Молотов Берлиндэ ерээ. Советско-германска хилэ дээрэ нүх. Молотовые угтахын тулада ошоһон, Германидахи СССР-эй полпред нүх. Шкварцов нүхэр Молотовтой хамта ерэлсээ.

Берлиндэ, Германиин засаг болбол нүх. Молотовто хүндэлэлэй угталга хэбэ.

Поездын ерэхэһээ бүри урид, Ангальтска вокзал дээрэ Германиин правительственна органуудай, сэрэгэй командованиин, Берлиндэхи дипломатическа корпусой түлөөлэгшэд, Германида байгаа советскэ полпредствын ба торгпредствын сотруднигууд, харин гүрэнүүдэй ба немецкэ журналистнууд сугларaад байба. Вокзалайнь перрон сэсэг ба вогоогоор шэмэгдэнхэй. Вокзалай байшан сооһоо гарадаг үүдэвдэнь советскэ ба германска гүрэнэй тугууд үлгэгдэнхэй. Поездын ерэхэһээ бүри урид вокзал шадарай улицануудта олонтоото зон сугларaад байба.

Эгсэ 11 часта, вокзалай перрондо поезд хүрэжэ ерэбэ. СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүх. В. М. Молотовые Германиин зүгһөө угтагшад гэбэл: Германиин гадаада хэрэгүүдэй министр г-н фон Риббентроп, Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ командованиин хүтэлбэрилэгшэ генерал-фельдмаршал Кейтиль, Германиин ажалай фронтын хүтэлбэрилэгшэ доктор Лей, Германиин полициин начальник Гиммлер, Германиин правительствын хэблэлэй таһагай начальник доктор Дитрих, гадаада хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарьнар фон Вейцзекер, Боле, Кепплер, посол Риттер, Берлин городой комендант генерал-лейтенант Зейферт, Берлинэй бургомистр г-н Штееr ба бусад.

Хоорондоо амаршалгаар андалдаһанайгаа һүүлдэ, нүх. Молотов ба г-н фон Риббентроп гэгшэд вокзалай дэргэдэ байгуулагдаһан хүндэлэлэй караулай ротын фронтын дундуур ябажа гараба. Энээнэй һүүлээр, нүх. Молотов болбол г-н фон Риббентропоор үдэшэгдэн Бельвю хэрэмдэ (замок) ошобо.

Бүхы Германиин центральна ба нютагуудахи хэблэл газетэнүүдынь Берлиндэ нүх. Молотовай ерэлгые түрүүшын ээлжээнэй политическэ шухала факт гээшэ гэжэ нэгэн һаналаар сэгнэнэ.

Г-Н РИББЕНТРОПОЙ БА НҮХ. В. М. МОЛОТОВАЙ ХООРОНДО ХӨӨРЭЛДӨӨН

БЕРЛИН, ноябриин 12. (ТАСС). Мүнөөдэр берлинскэ сагаар үдэрэй 12 часта, Германиин гадаада хэрэгүүдэй министр г-н фон Риббентроп ба СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. Молотовай хоорондо хөөрэлдөөн болобо.

Г-Н ГИТЛЕРЭЙ БА НҮХ. В. М. МОЛОТОВАЙ ХООРОНДО ХӨӨРЭЛДӨӨН

БЕРЛИН, ноябриин 12. (ТАСС). Мүнөөдэр хахад үдэрэй хойдтээ, имперскэ канцеляриин шэнэ байшан соо Германиин рейхсканцлер г-н Гитлер ба СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ, гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүх. В. М. Молотовай хоорондо хөөрэлдөөн болобо.

Тус хөөрэлдөөндэ: Германиин гадаада хэрэгүүдэй министр г-н фон Риббентроп ба СССР-эй гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орологшо нүх. В. Г. Деканозов хабаадалсаба.

Хөөрэлдөөнь хоёр часһаа үлүү үргэлжэлөө

Украинын Аккерманска ба Черновицка областьнуудһаа УССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтанууд

КИЕВ, ноябриин 11. (ТАСС). УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар, УССР-эй Верховно Соведтэ Украинын Аккерманска ба Черновицка областьнуудһаа депутадуудые һунгалганууд 1941 оной январиин 12-то томилогдобо.

Эдэ областьнуудахи һунгуулиин кампаниин эхининь 1940 оной ноябриин 12-һоо соносхогдобо. УССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтаар 16 һунгуулиин округууд: Аккерманска областьдо 7 ба Черновицка областьдо—9 округууд байгуулагдаба.

Дагестанай автономиин 20 жэлэй ой

МАХАЧ-КАЛА. Энэ оной ноябриин 13-да Дагестанай автономиин 20 жэлэй ой гүйсэбэ. Олонациональна республикын ажалшад энэ алдарта үдэрые баяртайгаар тэмдэглэбэ.

20 жэлэй саана Темир-Хан-Шурэдэ (мүнөө г. Буйнакск) Дагестанай ажалшадай онсо съезд сугларһан юм. Съезд дээрэ нүхэр Сталин болбол Дагестанай автономиие баталаа һэн.

Царизм хадаа хаануудтай, бегүүдтэй ба феодалнуудтай хамта, Дагестанай арад зониие хэдэн арбаад жэлэй торшо соо даралаа юм. Һайн газарнуудынь колонизаторнуудай ба нютагай баяшуудай гарта байгаа. Царска правительство болбол горецуудые харанхы ба ядуу байдалда барижа байгаа.

Советскэ засагай хорин жэл соо Дагестан болбол сэсэглэн бадаржа байгаа социалистическэ республика болоо. Оронойнь ажахын ба культурна шарай хубилаа. Түрүү классна промышленна предприятинууд ургаба. Нефтяной, металл болбосоруулдаг ба химическэ промышленность байгуулагданхай. Эдеэ хоолой, загаһанай, консервнэ ба архи гаргалгын промышленностьнууд үргэнөөр хүгжэһэн байна.

Түрүү техникэтэй социалистическэ хүдөөажахы байгуулагдаа. Хамтын малажал дэбжэнэ. Зүбхэн һүүлшын жэл соо колхозуудта мянганһаа дээшэ малажалай фермэнүүд эмхидхэгдэһэн байна. Садоводство ба виноградарство амжалтатайгаар хүгжэнэ.

Республикын һургуулинуудта 200000-һаа дээшэ хүүгэд һуралсана—революциин урда тээхи сагайхиһаа 20 дахин олошороо. Дагестанда 5 дээдэ һуралсалай заведенинүүд, хэды техникумүүд ба педагогическа училищинууд бии. 52 газетэнүүдынь арбан ондоо хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэнэд.

Дагестанай олонациональна арад болбол өөрынгөө хэлэн дээрэ Пушкинай, Лермонтовэй, Толстойн, Шекспирэй ба ородой ба дэлхэйн литературын бусад классигуудай зохёолнуудые уншана. Дагестанска АССР-тэ 6 национальна театрнууд, 35 радиоузелнууд, 660 библиотекэнүүд, 90 киноустановконууд бии. Элүүрые хамгаалгаар ехэ юумэ хэгдэһэн байна. Республика соонь 60 больницанууд ба 284 бусад эмнэлгын учрежденинүүд тоологдоно.

Хронико

СССР-эй Совнарком болбол нүх. И. М. Лебедевые Гадаадын худалдаануудай Арадай Комиссарай орологшо болгон томилбо.

СССР-эй Совнарком болбол Гадаадын худалдаануудай Арадай Комиссарай орологшын тушаалһаа нүх. В. Н. Кударовые сүлөөлбэ.

(ТАСС).

Ажалшадай гомодолдо анхаралтайгаар хандаха

Советскэ гражданин болбол Сталинска Конституци дотор алтан үзэгүүдээр бэшэгдэһэн агууехэ эрхэ сүлөөгөө бүрин эдлэхэтэеэ хамта, тэрээнлэ, тэрэнэй сагтань, эрилтэдэ ба хэрэглэлдэ анхаралтайгаар хандахыень бүхы организацинуудһаа, советскэ ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдһөө эринэ.

Парти ба правительство болбол ажалшадай гомодолнууд ба мэдүүлгэнүүдтэ анхаралтайгаар хандахые эридэг байна. Гомодолнууд ба мэдүүлгэнүүдые ямар гүримаар үзэхэ, хэнээр үзэгдэхэ, энэ хэрэгэй түлөө хэн харюусаха, ямар гүримаар шиидхэгдэхэ тухайда тодо заабаринууд союзна правительствоор үгтэһэн байха юм.

Зүгөөр, манай республикын Соведүүдэй зарим гүйсэдкомууд, учрежденинүүд ба предприятинууд болбол ажалшадай гомодолнуудые саг болзор соонь үзэ эггүй, харин хэдэн һара соо дарадаг байна. Гомодолнуудые үни удаан дарахаһаа гадна, правительствын тогтоолнуудые хазагайруулдаг ушарнууд үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

Энэ хүдэлмэри Заиграйн аймагта тон муугаар табигданхай. Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнь гомодолнуудые өөрөө сэхэ үзэдэггүй, дан олон хүн э даалгадаг байна. Гомодолнуудые иишэ-тиишэнь эльгээхэгүй гэһэн заабариин (айбашье, тус аймгүйсэдком хадаа ороһон гомодолнуудые ондоо тээшэнь хамаагүйгөөр ябуулдаг заншалтай. Улаанармеец Иван Михайлович Халимонов, энэ оной февралиин 24-дэ бүлын шалтагаанһаа хүнгэлэлтэ эрижэ, Заиграйн аймгүйсэдкомдо хандаһан байгаа. Аймгүйсэдком ба аймвоенкомат хүнгэлэлтэ үгэлгэһөө арсаад, харин, тэрэнэй бүлэнэргэнь туһаламжа үзүүлхэбди гэжэ нүхэр Халимоновто харюусаһан юм. Зүгөөр, нүхэр Халимоновые хүнгэлхэһөө арсаһаараа хизаарлаад лэ, тэрэнэй бүлэнэртэ ямаршье туһаламжа үзүүлээгүй орхиһон байба. Эндэ, энэ мэтын аашанууд үсөөн бэшэ гараһан байна.

Зарим сельсоведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдынь ажалшадай гомодолнуудые тон хайхамжагүйгөөр үзэхэһөө гадна, эндэ тэндэ хаяжархидаг ба гомодогшодтонь харюу үгэдэггүй байһань тодорбо.

Иимэ фактнууд Кабанскын, Селенгын аймгүйсэдкомуудта байгаа.

Кабанскын АЗО-до ороһон гомодолнууд хаягдашаһан байба. Мүн, Райздравтаншье энээнһээ дээрэ бэшэ. Селенгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ ба АЗО е дзагша болбол гомодолнууд дээрэ—„уялгалха, дурадхаха, мэдээсэхэ, даалгаха“ гэхэ мэтын юрэнхы резолюци хэлгээр хизаарлана.

Гомодолнуудые үзэлгэдэ хэрэглэгдэхэ материалнуудые республиканска организацинуудай эрхэдэнь, зарим аймгүйсэдкомуудай, сомоной Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр саг соонь харюусадаггүй, тэрээнһээнь боложо, гомодолнуудые үзэлгэ бага бэшээр удхаруулагдадаг байна. Иволгын аймагай Соведэй исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Патрушевай гэмээр, нютагай һарата гражданка Буркинагай үгэһэн гомодолынь мүнөө хүрэтэр үзэгдөөгүй хэбтэнэ.

Мүн, республикын прокуратурын органууд гомодолнуудые үзэхэдөө нилээдгүй удааруулна.

Эндэ, гомодолнуудые харалга 3-4 ба 5 һарые торшо соо унжагайрна.

Гэхэтэй хамта, ажалшадай гомодолнуудые харалгаар һайн жэшээ харуулдаг советскэ ба ажахын предприятинууд бии.

Мухар-Шэбэрэй аймагай финансын таһагта энэ жэлэй эхинһээ хойшо 200-һаа дээшэ гомодолнууд ороһон аад, бүгэдэ үзэгдөөд, эзэдтэнь харюу үгтэһэн байна. Мүн Кабанскын АйФО-до энэ хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдана.

Нютагуудахи Соведүүдэй гүйсэдкомууд болбол өөрынгөө таһагуудта гомодолнуудые ямараар үзэжэ байһанайнь тухай отчедые саг үргэлжэ соносхо ёһотой. Гомодолнуудые шалгажа үзэхэдөө, советскэ ба ажахын активые үргэнөөр хабаадуулха шухала.

Советскэ ба ажахын бүхы организацинууд болбол ажалшадай гомодолнуудые түргөөр ба зүбөөр хаража үзэхэ, тэрэнэй результадыень гомодогшодо саг дары мэдээсэхэ ба гомодолнуудые тон нарьяар хадагалха уялгатай.

Доботкин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. И. Калинин, Бурят-Монголой искусствын декадада хабаадагшадай группын дунда

А. Грибовскиин фото (ТАСС-ын фото).

РСФСР-эй бүхы багшанарта, эхин ба дунда hургуулинуудые даагшадта ба директорнүүдтэ, дунда hургуулинуудай старша классуудай hурагшадта

1939 оной СССР-эй хүнзоной бүхэсоюзна бэшэлгын дүнгүүд хадаа Советскэ Союзай арадууд оронойгоо культурна хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, коммунистическэ партиин ба правительствын хүтэлбэри доро угаа ехэ амжалтануудые түйлаhыень харуулаа. Советскэ засагай жэлнүүд соо арбаад миллион ехэ наhатад үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалаа усадхажа, коммунистическэ общество байгуулха хэрэгэй түлөө активна тэмсэгшэд болоо. Бидэнэр болбол, хүнзоной грамотностьнь 25-30 процент байhан, революциин урда тээхи хуушанай Россиhаа холо урагшаа дабшаабди.

Тиигэбэшье, хүнзоной бүхэсоюзна бэшэлгын дүнгүүд хадаа үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүд манайда үшөөл үсөөн бэшэ бии гэжэ элирүүлбэ. Эдэнэрые hургаха ба ниитын-политическэ ажабайдалда активнаар хабаадуулха хэрэгтэй. «Бидэнэр болбол бүхы хүдэлмэришэдые ба бүхы тариашадые культурна ба эрдэмтэй болгохые хүсэнэбди, бидэнэр энээниие hаядаа хүсэлдүүлхэбди». Нүхэр Сталинай эдэ үгэнүүдынь бидэнэрэй. гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы хүдэлмэриин программа мүн.

Парти, правительство ба бүхы арад болбол илаhан социализмын орондохи арадай hуралсалай агууехэ хэрэгые бидэнэртэ найдажа, эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө харюусалгые бидэнэртэ, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгаhан байна. Энээн тухайда ойлгожо, өөрынгөө бүхы анхаралые, бүхы шадалые, нэгэ талаhаа—манай хүүгэдэй hуралсалые үндэр дээдэ шанартайгаар хангалгада ба, нүгөө талаhaa—оронойгоо бүхы хүнзониие бэшэгтэ hургалгада зорюулха ёhотойбди. Бэшэг мэдэхэгүйе усадхаха хэрэгтэ манай hургуулинуудай багшанарай үүргэ угаа ехэ, юуб гэхэдэ. заабариин дүрэшэлые багша шэнгеэр, хэншье шудалаагүй байна. Багша—эрхим культармеец. Тэрэ хадаа үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүдые hургажа шадахаhаа гадна, мүн культармеецүүдые хүтэлэн. тэдэнэрэй хүдэлмэриие эмхидхэлсэхэ, туhалха ёhотой. Багша болбол хүнзонтой халуун барисаатай, тиигээд өөрынгөө hургуулиин участогые хамагhаа эрхимээр мэдэнэ. Арадай багшын хүндэтэ нэрэзэргэ хадаа тэрэнэй hургуулиин участок дээрэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй нэгэшье хүнэй байха зэргэгүйе эринэ. Энэ хүндэтэ хэрэгтэ эрхим жэшээнүүдые түйлахын түлөө өөhэд хоорондоо социалистическэ соревновани үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ба бага мэдэхэ ябадалые усадхаха хүдэлмэридэ энэ дары оролсохыень бүхы багшанарые ба дунда hургуулинуудай старша классуудай эрхим hурагшадые уряалнаб.

Арадай Гэгээрэлэй Комиссариат болбол бүхы советскэ олониитэтэй хамтадаа, коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро. Гурбадахи табанжэлэй эсэстэ РСФСР доторхи бэшэг мэдэхэгүй ба бага мэдэхэ ябадалые усадхажа түгэсхэхэ зорилго өөрынгөө урда табиба.

Энэ зорилгые шиидхэхын түлөө, Советскэ орон доторхи үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалай үлэгдэлнүүдые эсэслэн усадхахын түлөө тэмсэлдэ, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы армиие уряалнаб.

В. ПОТЕМКИН—РСФСР-эй Арадай Гэгээрэлэй Комиссар (1940 оной октябриин 27-ой «Багшанарай газетэhээ» абтаба).

„Трактор" колхоздо...

Сталинска хоёр табан жэлнүүдэй торшо соо «Трактор» колхоз урган дэбжээ. Клуб, hургуули, правлени, бани г. м. томонууд байшангууд, электричествын яларма толонууд Гурульба нютагые шэмэглэнэ. 400 гаран га таряалан дээрэ трактор ба бусад машинанууд таhаггүй хүдэлнэ. 3 автомашинануудынь колхозьнигуудай ажалые мүн лэ хүнгэдхэнэ. Модо хүреэдэдэг машинашье эндэ бии. Ефремовецүүдэй жэшээгээр, звенонууд эмхидхэгдэбэ; колхозойнь шэнэ олон барилганууд (колхозникуудай гэрнүүд, малай байранууд ба бусад) түргэн методээр бүтөөгдэнэ. Тэрээниие гэршэлхын тулада, колхозникууд-барилгашадай октябриин нэгэ үдэрэй ажалые харуулая.

Сэлмэгшье үдэр байба...

—Энэ үдэр 50 моридтоо байра барижа дүүргэхэ зорилго бидэнэй урда табигдана—гэжэ таби гаран колхозникуудта хандан, бригадир Макеев үүр сайха үедэ хэлээ hэн. Бүхы материалнууд (хүрзэ, хамуурhaa эхилээд, хайгдаhан модонууд, зоохо столбнууд, хүбхэн хүрэтэрөө) барандаа тухеэрэгдэhэн байгаа. Эдэ колхозникуудай ажаллажа байхада, артельнэ ажал ализэргэ хүсэтэй байhань харагдаа hэн. Эдэнэй дунда: колхозникууд—дархашуул Свергин, Шубин, Налетов, Макеев гэгшэд бүри hайнаар ажаллан, бусадhaa илгарhан байна. Обедэй забhарлалгын үедэ газетэ-журналнуудые гартаа бариhан агитаторнууд, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна. Үдэшэлэн, харанхы болоод байхада. түргэн методэй, үнэхөөрөө стахановска хүдэлмэри дүүрэбэ. 50 моридой байра баригдаад байба.

—Зоотехническэ барилга тухайда ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Совнаркомой hаеын тогтоолые хүндэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө, малаа байраар хүсэд хангахын, колхозойгоо улам хүгжэхын түлөө саашаадаа бултадаа үшөө шангаар ажаллаха ёhотойбди,—гээд бригадир Макеев үйлэдбэриин зүблөөе хааhан байна.

Бүхы колхозникуудай эмхитэйгээр ба эршэмтэйгээр ажалладагайнь ашаар, «Трактор» колхоздо газарынь hайнаар элдэгдэжэ, хүдэлмэринь шанартайгаар ябуулагдана. ажахын-политическэ хэмжээябуулганууд хаhа соогоо дүүргэгдэнэ. Тиин. «Трактор» колхоз ганса Иволгынгаа аймагта бэшэ, харин бүхы республика соо суутай болоо. Тэндэхид болбол таряа хуряалгаяа түргөөр үнгэргэжэ, гүрэндэ таряа тушаалгые республика дотороо эгээн түрүүн дүүргэбэ. Малнуудынь садхалан ба дулаан үбэлжэлгэдэ ороо. Ерэхэ жэлэй тарилгада үрэhэнэй ба страховой фонднууд бүрин хаагдаа. Эмхитэй ажалайгаа дүн гаргажа, доходоо хубаалгада эхилхэеэ байна.

—Дисциплиные шангадхан, ажалые зүбөөр эмхидхээд, парти ба правительствын заабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлээд байбал, колхоз бүхэн саашадаа ургажа, хүгжэн hалбаржа шадаха—гэжэ, түрүү колхозой түрүүлэгшэ Петр Константинович Налетов мэдүүлнэ.

Д. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Тогтохо үбгэн

Тогтохо үбгэн 72 наhатайшье hаа, залуушуулhаа дутуугүйгөөр ажалладаг. 1940 оной торшо соо 466 ажалта үдэр олобо. Ленинэй нэрэмжэтэ (Нөёхон) колхозой правлени болбол нүхэр Цыдыпилове жэшээтэ ажалайнь түлөө оло дахин шагнаhан байна.

Тогтохо Цыдыпилов болбол Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкын баян опытой танилсажа, бүри hайнаар хүдэлмэрилжэ байна.

Сим. Биликтуев.

Газарай хүдэлөөн

Ноябриин 10-да московско сагаар 4 час 39 минута 07 секундада карпатска газарай хүдэлөөн хоёрдохёо болобо.

Октябриин 22-то болоhон түрүүшын хүдэлөөнhөө холо удаан үргэлжэлбэ гэжэ Кишиневhоо, Николаевhаа, Львовhоо ба бусад олон городуудhаа мэдээсэнэ. Квартирануудай үүдэнүүд нээгдэжэ, штукатурка унажа, ханануудта забhарнууд гараба. Кишиневто хэды гэрнүүд hандаргагдаhан байна. Харьковай гэрнүүдэй нэгэнэйнь ханын дотор тала унаба.

* * *

СССР-эй Наукануудай Академиин сейсмологическа институдай директор профессор Никифоров ТАСС-ын корреспондентдэ пигэжэ мэдүүлбэ:

—Ноябриин 10-да дахин эхилhэн газарай хүдэлөөн болбол 1940 оной октябриин 22-то тэмдэглэгдэhэн хүдэлөөнhөө өөрынгөө хүсөөр угаа ехэ байна. Кишиневой райондо хүсэниинь 8-9 балл ба эпицентральна зонодоо—10 балл хүрэбэ.

Газарай хүдэлөөнэй гуламтань—Москваhaa 1300 километртэ. Тэрэнь Карпатска хаданууд соо Бухарестhээ хойшоо 150 километртэ ба Кишиневhоо баруун урагшаа 200 километртэ байна. Газарай хүдэлөөн болбол 150 километрhээ бага бэшэ радиусаараа тон ехэ талмайе тэрээпиэ оруулба.

Невиль Чемберленэй нүгшэлгэ

ЛОНДОН, ноябриин 10. (ТАСС). Англиин премьер-министр байhан Невиль Чемберлен болбол үсэгэлдэр үдэшэ наhа бараба гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ.

* * *

Невиль Чемберлен—английска политическэ элитэ деятель Джозеф Чемберленэй хоёрдохи хүбүүн—1869 ондо түрөө hэн. Эрдэмдэ hураhанайгаа hүүлдэ худалдаа наймаанай деятельностиие эрхилээ, жэшээлхэдэ, Багемскэ аралнууд дээрэхи өөрынгөө эсэгын сайн плантацинуудые ударидаба. Политическэ карьераа Бирмингамда захалжа, тэндэ түрүүшын сагта муниципалитедтэ олон тушаалнуудые эрхилдэг байгаа. 1915-16 онуудта—Бирмингам городой мэр. 1922 ондо Лейдивудай (Бирмингамай) hунгуулиин округhоо общинануудай палатын член болгогдон түрүүшынхеэ hунгагдаhан юм. 1922 онhоо хойшо правительствода олон министрнүүдэй постнуудые эзэлээ hэн. Болдуинай «национальна» правительствода 1933 онhоо 1937 он хүрэтэр финансын министрын пост эрхилhэн байна. 1937 онhоо—премьер-министр, 1940 оной май соо премьер-министрын постhоо отставкада гараhан юм. 1940 оной октябрь хүрэтэр Черчиллиин кабинет соо соведэй лорд-түрүүлэгшын пост эзэлжэ байгаа.

Консервативна партиин солото лидер. 1930-1931 онуудта — консервативна партиин түрүүлэгшэ. Чемберлен болбол премьер-министрын тушаалда байха сагтаа парламентдахи консерваторнуудай лидер болгон hунгагдаhан байна.

Хулгайшад, жулигуудта хайрагам байха ёhогүй

Потребкооперацинуудай хүдэлмэри тухайда СССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй, 1939 оной январиин 25-най тогтоол гараhан сагhаа хойшо мүнөө хоёр жэл гүйсэхэ дүтэлөө. Тиибэшье, нилээд олон райпотребсоюзууд өөhэдынгөө хүдэлмэриие шэнэдхэн табижа шадаадүй байhаар.

Манай системэдэ үрилтые усадхахын түлөө тэмсэлдэ, хүдэлмэри дээрээ ба политическэ шалгагдаhан, илангаяа материальна харюусалгатай кадрнуудые шэлэн абалгада гол анхаралаа табихые СНК ба ЦК эриhэн байгаа. Энэ эрилтые бидэнэр бэелүүлээдүй байнабди. Тиимэ ушарhaa, потребкооперациин системэдэ дутуунууд олон бии.

Кадрнуудые шэлэн абалгада хайша хэрэгээр, заримдаа формально-хойрогоор хандаhанай, гэмээр, кооперативай мүнгэ үрихэ ябадал үшөө үргэлжэлhөөр. Зарим райпотребсоюзуудай магазинуудтань жулигууд ба зайгуулнууд шурган ороод, гүрэнэй зөөриие бүхэлеэр залгидаг ушарнууд олон.

Үрилтэтэй тэмсэл hула байhыень доро заагдаhан тоонууд гэршэлнэ. Хэрбээ 1940 оной январиин 1-дэ 2598 мянган түхэригэй үрилтэ байhан hаа, энэ оной октябриин 1-дэ үшөө 1700 мянган түхэригэй үрилтэ үлөөд байна.

Иимэ ехэ үрилтэ болбол нэгэн талаhaa,—кадрнуудые шэлэн абалгада харюусалгагүйгөөр хандаhанhaa, нүгөө талаhaa,—тоо бүридхэлэй муу дээрэhээ боложо байhан тухайда хэдэн фактнуудые харааяа үзэе:

Заиграйн аймагай, Доодо-Илькиин сельподо хулгайшан Харламньев гэгшэ үни удаан „хүдэлмэриhэн" байгаа, тэрэ жулик бухгалтерай нэрэ зүүгээд, бэеэ тойруулан хулгайшад Серебряков, Емельянов, Филиппов ба бусадые табижа, кооперативай зөөриие хайрагамгүйгөөр эдижэ байба. Харламньев халаа хуурмаг баланснуудые зохёогоод Райпотребсоюзда эльгэхэдэнь, тэндэхи бухгалтеринь бүри „обёорлоггүй" байгаа. Аяар 1937 онhоо хойшо мүнөө хүрэтэр 200 мянган түхэриг кооперативай мүнгэ хулууhаниинь энэ оной апрель hарада арай гэжэ элирүүлэгдэбэ.

Тус аймагай Шулуутайн лавкада шурган ороhон Сафонеев гэгшэ үнгэрэгшэ зун 22 мянган түхэригэй үрилтэ хэhыень сельпогой правлени мэдэhэн болобошье, тэрэниие хэhээхын орондо, хүдэлмэридэнь үлөөhэн байгаа. Энээнэй результатта, дурсагдаhан жулик аяар 62 мянган түхэриг үрилтэ хээ.

Бурмонторгын системэдэ ажаллаха зуураа мянган түхэриг үриhэн Велекжатин гэгшэ судай органуудhаа зугадажа, Селенгын аймагта хоргодоhон байба. Тэндэхи Райпотребсоюз тэрэ жулигые ямаршье шалгалтагүйгөөр хүдэлмэридэ абаа. Зөөлэн дулаан байра оломсоороо, Велекжатин удангүй гурба мянга гаран түхэриг гүрэнэй мүнгэ карманлаба.

Тунхэнэй Райпотребсоюзда үрилтэ хэhэн Н. Сорокевников гэгшэ Окиин аймагта ошоод, дахин 15 мянган түхэриг үриhэн байна. Энэ мэтын жэшээнүүд нилээд олон.

Райпотребсоюзууд болбол үрилтэ хэгшэдэй хэрэгүүдыень мүрдэлгын органуудта үгэлгые угаа ехээр удааруулна. Гансахая Тарбагатайн аймагта 17 хэрэг мүрдэгдөөдүй хэбтэнэ. Заиграйн, Окиин ба бусад аймагуудта мүн иимэрхүү.

Манай системэдэ 3590 хүнүүд ажаллажа байбашье, тэдэнhээ миил 203 хүн стахановецууд бии гэжэ тоологдоно. Тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Республикын худалдаанай органууд хадаа товарооборотые гүйсэдхэлгөөр урда мэтэ гээгдэhээр. 1940 оной 2-дохи кварталда товарооборотойгоо планиие миил 93% дүүргээ.

Зүгөөр. потребкооперациин хүдэлмэри тухайда ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй Совнаркомой историческа тогтоолые бэелүүлhэн сельпонууд ба райпотребсоюзууд бии, тэдэнэр хүдэлмэреэ хүсэд hайнаар табижа шадаа. Тэндэ социалистическэ соревновани ябуулагдажа байна. Мүнөө тэрээндэ 16 районууд хабаадалсана. Социалистическэ соревнованиин ашаар, зарим сельпонууд эрхим результат түйлажа, худалдаагаа жэшээтэ hайнаар, культурнаар эрхилнэ, үрилтэ гаргаагүй.

Жэшээлхэдэ: Селенгын Райпотребсоюзай, Үбэрзөөхэйн сельпо (түрүүлэгшэнь нүх. Бальжинимаев), энээнэй урда тээ тон гээдэнги сельпонуудай нэгэнь байhан аад, мүнөө үедэ тус сельпо—түрүүшүүлэй нэгэнь болонхой. Түрүүшын хахад жэл соо товарооборотойгоо планиие 123,4 проц. ба гурбадахи квартал соо 111 проц. дүүргэбэ. Хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэлгээр планаа нилээд үлүүлэн гүйсэдхөө. Шэнэ сельмаг баригдаа. Магазин соонь үргэн хэрэглэлэй эд бараан элбэг байдаг. Тус сельпо хадаа өөрынгөө хүдэлмэри тухайда пайщигуудайгаа урда тоосоогоо хэдэн хаhа сооhь хэнэ.

Мүн аймагай, Ирогой сельпо (түрүүлэгшэнь нүх. Цыбикжапов, бухгалтерынь нүх. Намаев) 3 дахи кварталда товарооборотойгоо планиие 102 проц. гүйсэдхөө, пай суглуулгаар, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгээр даабаряа сүм дүүргээ.

Тунхэнэй аймагай, Торын сельпо (түрүүлэгшэнь нүх. Степанов, бухгалтерынь нүх. Мадагаев) үнэнсэхээр ажаллаhанайгаа результадта, III кварталсоо товарооборотоор планаа—118 процент, бэлэдхэлээр—121 процент, пайн мүнгэ суглуулгаар—137 процент дүүргэбэ. Тус сельпогой правлениинь, өөрынгөө ябуулжа байhан хүдэлмэри тухайда пайщигуудай урда квартал эсхэндэ тоосоо хэнэ. Эндэ хүдэлмэрилэгшэдынь барандаа стахановецууд.

Иволгын Райпотребсоюзай, Саянтын сельпо (түрүүлэгшэнь нүх. Алашкевич) товарооборотойгоо планиие 199% гүйсэдхэhэн ба гурбадахи квартал соо 80 мянган түхэриг сэбэр олзо оруулба. Бэлэдхэлээр ба пайн мүнгэ суглуулгаар бааханшье доёмхо үгы. Энэ жэлдэ сельмаг ба сельпогой магазин шэнээр баригдаба.

Баргажанай аймагай, Суво-Баянголой сельпо (түрүүлэгшэнь нүх. Розенраух) товарооборотой планиие саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг. Эндэ нэгэшье мүнгэнэй үрилтэ байхагүй. Худалдаанай хүдэлмэриие имагта hайнаар табиhанайгаа түлөө—Центросоюзай хүндэлэлэй кнлгэдэ бэшэгдээ. Сельпогой хүдэлмэрилэгшэдынь бүгэдөөрөө стахановскаар ажаллана.

Мүн аймагай, Үнюнгэй, Баргажанай, Гаргын сельпонууд болбол ЦК ба СНК гэй шиидхэ эриие бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэн, тон hайнаар хүдэлмэрилнэ. Эдэ сельпонууд мүнгэ эсүүлгээр ба бэлэдхэлээр планаа бүхыдэнь дүүргээ. Кооперативай мүнгэ үрихэ ябадалтай эрид шангаар тэмсэнэ.

Потребкооперациин аппарадые найдабаритай ба шадабаригай хүнүүдээр бүридүүлхэ, стахановска хүдэлмэриин методые дэлгэрүүлхэ, хулгайшад ба жулигуудтай хайрагамгүйгөөр тэмсэхэ, парти ба правительствын заабариие большевистскаар бэелүүлхэ—эдэ хэмжээябуулганууд—манай потребкооперациин системын хүдэлмэриие шэнэдхэн заhахын шухала условинууд мүн болоно. Энээнтэй хамта, сельпо ба магазин бүхэндэ тоо бүридхэлые тодо hонороор ябуулха хэрэгтэй. Олониитэ зонтойгоо барисаагаа бэхижүүлэн, дутуунуудаа сүм усадхахын түлөө советскэ кооперациин хүдэлмэрилэгшэд бүгэдөөрэн тэмсэхэ уялгатай.

Д. Д. Колмаков.—Буркоопсоюзай консультант.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландаришвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Н-4208 Типография НКМП БМАССР.